

BESZÁMOLÓ

*a Hajléktalanok Átmeneti Szállásán
folyó szakmai munkáról a 2021. év tekintetében*

Mór, 2022. január 25.

Narancsik Zsuzsa

„Sokan azt hiszik, a hajléktalan lét a társadalomtól való totális izolációt jelenti, a közösségen kívüli életet, és egyben a szabadságot, a függetlenséget is. A valóságban azonban a hajléktalanok a legkiszolgáltatottabb emberek, mások segíteni akarásától és segíteni tudásától függenek.

Minden áldott nap, ha még felkelnek, számot vetnek az életükkel.”

„Az a közeg határozza meg, hogy mit tartasz követendőnek, mit tűrsz el, és hogyan ítélsz mások felett, amelyben létezel.”

(Pócze Flóra – szociológus)

A hajléktalanság a nélkülözés maximuma, mely több, különböző tényező összhatásának az eredménye. A hajléktalanság természeténél fogva a társadalmi intézményektől és a személyes kapcsolathálózatoktól való elszigetelődést eredményezi. Az elszigeteltség oka és következménye is a hajléktalan állapotnak. A hajléktalan gyakran vált ki környezetéből előítéletet, az emberek úgy gondolják, hogy a hajléktalanságért nem a külső körülmények, hanem csak az emberek maguk a felelősek. Ezt az előítéletet egy idő múlva az érintettek is elfogadják, és ennek hatására segítségre méltatlan lényeknek gondolják magukat, önbecsülésüket, önbizalmukat fokozatosan elveszítik.

A Hajléktalanok Átmeneti Szállása, 1994-óta biztosítja a társult önkormányzatok területén életvitelszerűen tartózkodó felnőtt hajléktalan személyek ellátását, akiknél az ellátás hiánya a fizikai és lelki egészségüket veszélyeztetné, ám önmaguk ellátására - az intézményi elhelyezés során – képesek, és akik együttműködési készséget tanúsítanak a saját sorsuk, életvitelük rendezése érdekében.

Intézményünk engedélyezett férőhelye 32 fő ennek megoszlása 16 férfi, illetve 16 fő női férőhely és a téli krízisidőszakban (november 1-től április 30-ig) 6 fő időszakos férőhely, amely biztosítása a női részen valósul meg.

2021. évben az éves kihasználtságunk hasonló az előző évhez képest, éves szinten 69% (tavalyi évben 71%), téli hónapok kihasználtsága mindig magasabb a nyári időszaknál. 2019-ben 10%-al magasabb volt a kihasználtság, a koronavírus-járvány miatti intézkedéseket nem minden „régii” lakónk tudta vállalni, sokan nem éltek az intézményi elhelyezés lehetőségével.

A lakók legnagyobb része móri lakos, de a kistérség falvaiból, községeiből is kerül be ellátott az intézménybe. / 2021-es évben: Nagyveleg 1 fő, Fehérvárcsurgó 2 fő, Bodajk 2 fő, Kincsesbánya 2 fő, Csákberény 2 fő, Isztimér 2 fő/

Az elmúlt évek tapasztalata alapján elmondható, hogy a férfi rész kihasználtsága szinte mindig százszázalékos a női rész éves szinten 43%. A nők jelenléte a hajléktalan társadalomban jóval ritkább, mint férfi társaiké, ez a jelenség nálunk is megfigyelhető.

Személyi feltételek az intézményben

Az intézmény dolgozói között a fluktuáció, mint jelenség nem figyelhető meg. Kicsi, de erős, összetartó munkahelyi gárda végzi itt a feladatait évről évre. A fennálló 6 álláshelyen 5 fő főállású, és két fő részmunkaidős kolléga tevékenykedik különböző munkakörökben. Személyi változás a tavalyi évben nem történt.

A téli krízisidőszakban az időszakos férőhelybővítéshez a személyi feltétel 0,5 fő, heti húsz órás segítő munkakörben dolgozóval emelkedett létszámunk (minden év november 1.-től- április 30.-ig). A kötelező orvosi ellátás heti 2 órában biztosított, a törvényi előírásoknak megfelelően. Havi 13 órában megbízásos jogviszonyban, pszichológusi ellátás áll a lakók rendelkezésére. A munkatársak 100 %-a rendelkezik a munkakörére előírt szakképzettséggel.

A szálló napi 24 órás nyitva tartású, munkarendünk megszakítás nélküli munkarend, ez azt jelenti, hogy a munkatársak váltott beosztásban, reggel 7-től este 7-ig, vagy este 7-től reggel 7-ig dolgoznak, hétfőn és ünnepnapokon is, illetve a koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzet alatt 24 órás műszak is engedélyezett, több munkavállaló élt ezzel a lehetőséggel az elmúlt évben.

Tárgyi feltételek az intézményben

2021. évben a tárgyi feltételek tekintetében jelentős változás történt. A Hajléktalanokért Közalapítványhoz 2021. januárban benyújtott fűtéscsere pályázatunk nyertesnek bizonyult, így a tavalyi év nyarán megvalósult az intézmény komplett fűtésrendszer cseréje (radiátorok, csövek, kazán), amellyel egy hosszú évek óta húzóódo probléma került megoldásra (végre meleg van).

Szakmai munka az Átmeneti Szállón

A 2021-as évben január 1-én 24 fő ellátott volt, év közben felvettünk 32 fő új ellátottat, jelenleg az ellátotti létszám 26 fő, 17 férfi és 9 nő. Az év folyamán 56 személy esetkezelése, gondozása történt.

A bekerülés az intézménybe az alábbi okok miatt történt:

kapcsolati konfliktusok (válás, élettársi kapcsolatok felbomlása, szülőkkel történő összeveszés, nyugdíjas magára maradása stb.)

9 fő

gazdasági okokból bekövetkező hajléktalanság (munkanélküliség, önálló életkezdés és a lakáshoz jutás nehézségei, tartós szegénység, albérletet nem tudja fizetni)

33 fő

váratlan krízishelyzet (téli időszakban nem fűthető a lakása, albérlete megszűnt azonnali hatállyal, önkormányzati lakásból kilakoltatás miatt, munkásszállóról el kellett jönnie)

14 fő

Az intézményi gondozás során a szociális munkás jelenléte fokozatosan épül be a lakók hétköznapijaiba. Az együttműködés a közös munkában alapvető elvárás a lakóktól, ennek hiányában hathatós segítség nem nyújtható. Az új ellátottat egyénre szabottan, kiegészítő szociális munkával segíteni kell abban, hogy számára elérhetővé váljanak azok a szolgáltatások, melyek segítségével az egészségi állapotában, szociális helyzetében pozitív változás állhat be. A bekerülés után a szociális munka menete az, hogy akinek nincs jövedelme, azt jövedelemhez juttatjuk, munkalehetőség keresése, aktív korúak szociális ellátása, vagy rehabilitációs ellátás indokolt egészségügyi állapot esetén.

Jövedelem típusok szerinti megoszlás a jelenlegi ellátottaknál:

• Bejelentett rendszeres munka	5 fő
• Közfoglalkoztatott	4 fő
• „Fekete munka”	1 fő
• Nyugdíjszerű ellátások	7 fő
• Rendszeres szociális segély aktív korúaknak	4 fő
• Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	2 fő
• Nincs jövedelme	3 fő

A munkaképes személyek munkahelykeresésében segítünk, de ehhez kevés a segítségnyújtás, mert vagy nem piacképes a lakónk / kora, egészségi állapota miatt / vagy sajnos a munkához való viszonya nem megfelelő. A tapasztalat az, hogy az az ellátott, aki dolgozni szeretne, igen gyors idő alatt talál munkát a környéken

Az átmeneti szállás biztosítja: az éjszakai pihenésre, a személyi tisztálkodásra, az étel melegítésére, étkezésre, a betegek elkülönítésére, valamint a közösségi együttlétre szolgáló helyiségeket, az ellátást igénybe vevő ágyneműjét, tisztálkodásához szükséges textíliát, személyes ruházatának tisztításához szükséges feltételeket, személyes használati tárgyainak biztonságos megőrzését, az ellátott részére nyújtandó elsősegélyhez szükséges felszerelést.

Az intézményi ellátásért lakóink **térítési díjat** fizetnek. Lakóink jövedelmi helyzete változatos képet mutat: több ember nem rendelkezik semmiféle jövedelemmel, míg mások nyugdíj vagy munkaviszony által 100.000.- Ft-nál magasabb bevétellel rendelkeznek.

A 2021 évben az összes ellátottak által befizetett térítési díj összege: 3.055.000.-Ft volt. Az év folyamán befizetett összes térítési összeg a tavalyi évhez képest 111 %-os bevételt jelentett. Az intézményi térítési díj összege az 154/2021.(III.26.) képviselőtestületi határozat értelmében napi 835.-Ft (nem változott a 2020-as évhez képest). Ezt az összeget a jelenlegi 26 ellátott közül 5 ellátott fizeti, a többi ellátott az intézményvezetői döntés alapján szabályozott 22 %-ot, a rendszeres jövedelméből.

Az utóbbi 8 évben kötelező elő takarékoskosságot ír elő a szakmai programunk, ez azt jelenti, hogy az itt töltött idő alatt, havi 5.000.-Ft-ot (aki szeretne, nagyobb összeget) takarékoskodnak (OTP Takarékos számlára), ez 2 év alatt akár 60.000-120.000.-Ft összeget jelent, ami nagy segítség az újrakezdéshez az intézményből való távozás után (pl. kaució albérletnél).

Az intézmény szolgáltatásai

Orvosi ellátás heti 2 órában, csomag-, és értékmegőrzés, napi 12 órában a lakók szociális és mentálhigiénés gondozása, az egyéni esetkezelés, szociális csoportmunka, közösségi szociális munka. Az átmeneti szállóról történő továbblépéshez az intézmény személyre szabott segítséget nyújt. Az intézményen belüli közösségi életet szervezi, a családi és társadalmi kapcsolatok ápolását segíti. A hivatalos ügyek intézését segíti, információt nyújt szóban és írásban.

Pénzbeli és természetbeni segítségnyújtás: az ellátott, aki jövedelemmel nem rendelkezik, kérheti a természetbeni juttatást, ami különösen: gyógyszer kiváltásához nyújtott támogatás, élelem biztosítása, okmányok megszerzéséhez támogatás, útiköltség egészségügyi ellátás igénybeviteléhez.

2015. évtől munkánkat segíti és a szolgáltatásunk színvonalát emeli egy megbízásos jogviszonyban dolgozó, (havi 13 órában) pszichológus.

Az ő mentálhigiénés munkája során – az elmúlt évekhez hasonlóan - legnagyobb arányban a lakókkal történő heti rendszerességű beszélgetések, valamint a szociális munkatársakkal történő esetszabeszelések történtek. A lakók egy része spontán jelzi igényét,

másoknak mentoruk javasolja a pszichológiai segítség igénybe vételét, a 2021-es évben is szükséges volt a lakók segítése a COVID-járvány miatti változásokhoz való alkalmazkodásban.

Az elmélyültebb, hosszabb beszélgetések során lehetőség nyílik a lakók családi-érzelmi kapcsolataik problémáinak megfogalmazására, a gyermekeikkel való kapcsolattartásban való tanácsadásra, a szállón belüli konfliktusok kifejezésére, megértésére, a feszültség oldásának elősegítésére. Fontos terület a munkára alkalmas lakóinknál a motiváció, a kitartás és a tartós munkavállaláshoz szükséges szociális készségek erősítése. A hosszabb távú érdemi munkavállalás lehetővé tette egyes lakóink számára az önálló életvezetés helyreállítását. Az erre való felkészülésben is törekszünk segítőtársuk lenni, terveik, vágyaik és aggodalmaik megfogalmazása és közös átgondolása révén.

Lakóink többségére sajnos jellemző, hogy saját egészségi állapotuk iránti felelősségérzetük igen csekély szintű. Az orvosi ellátások, műtétek, rehabilitációs kezelések COVID járvány miatti halasztódása egyes lakóinknál tovább fokozta az állapotukba való beletörődést. Bízgatni kell őket arra, hogy amit meg tudnak tenni önmaguk egészségéért, azt valóban tegyék meg. Különösen nehezen kezelhető terület egyes lakóinknál az alkohol iránti vágyuk. Egy részüknek elég visszatartó erő a mindennapos külső ellenőrzés, mások azonban újra és újra visszaesnek. Az alkohol káros hatásairól, a lemondás személyes nehézségeiről, az absztinencia értelméről való nyílt, őszinte beszélgetéssel tudok hozzájárulni az alkohol probléma kezeléséhez. Van lakó, aki megfogalmazza, hogy az idegessége, nyugtalansága miatt érzi nélkülözhetetlennek az alkohol fogyasztást. Ilyenkor rátérünk arra, hogy az alkohol hosszabb távon hogyan rombolja a mentális és fizikai állapotot, és helyette milyen egészséges lehetőségek vannak a feszültségcsökkentésre.

Pszichiátriai betegséggel küzdő lakóink biztonságérzetét erősíti a rendszeres beszélgetés. A személyiségük egészséges részével való együttműködés zajlik ilyenkor, mely visszatükrözi számukra, hogy egyenrangú partnerként közeledünk feléjük.

A pozitív gondolkodásban kell erősíteni azokat a lakókat is, akik újonnan érkeznek a szállóra, vagy ismételten visszakerülnek. Többnyire nyitottak arra, hogy megosszák élettörténetüket, szállóra kerülésük közvetlen előzményeit. Annak megerősítése mellett, hogy

értékelni tudják, hogy itt biztonságos, kulturált körülmények között vannak, a reális kiutak, problémamegoldások, alternatívák átgondolása is zajlik.

2021-évben is részt vettünk a hajléktalan emberek számának megbecsülésére szervezett az ún. **Február 3** kutatáson, amelyet a szociális ellátórendszerben dolgozó szakemberek évek óta minden évben az év leghidegebb napján végeznek el. A február 3 kutatás megbízható képet ad azoknak az embereknek a szociális és egészségügyi állapotáról, akik kapcsolatba kerülnek a hajléktalanellátó rendszerrel és válaszolnak a kérdőívre.

Egészségügyi munka

Lakóink egészségi állapota igen rossz, szinte mindenkinek van krónikus- vagy szenvedély betegsége. A rendszeres gyógyszeres kezelésre szoruló gyógyszeradagolását a szociális szakemberek felügyelik. Általánosságban elmondható, hogy leginkább fájdalomcsillapító-gyulladáscsökkentő tabletták és gélek, görcsoldók, megfázás tüneti kezelésére alkalmas készítmények fogytak a meglévő készletünkből. Ezek mellett rendelkezünk gyógyászati segédeszközökkel is, incontinentia-felszerelés, infralámpa, infravörös masszírozó, olvasószemüvegek, mankók, járókeretek.

Havonta ellenőriztük az ellátottak vércukorszintjét, testsúlyát és vérnyomását – a kapott adatok alapján, szükség esetén szakorvoshoz vagy háziorvoshoz irányítottunk bizonyos személyeket. Új lakó érkezésekor elvárjuk friss tüdőszűrési lelet bemutatását, orvosi vizsgálaton való részvételt, illetve ruha- és fejtetű meglétét is ellenőrizzük.

A lakók számára orvosilag előírt kontrollvizsgálatok időpontját is figyelemmel kísértük, gondoskodtunk róla, hogy az előírt időpontban részt is vegyenek a vizsgálatokon. Az ellátást igénybevevőkhöz gyakran kellett mentőt hívnunk különböző rosszulletek, sérülések kapcsán, illetve a betegszállítást is rendszeresen igénybe vették lakóink. Tavalyi évben egy esetben történt haláleset az intézményben, egy csákerényi férfi pár héttel beköltözése után összeesett és elhunyt, halálát tüdőembólia okozta.

2021-ben folytatódott a pandémia elleni védekezés. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által biztosított védőeszközök és fertőtlenítőszeresek nagy segítséget nyújtottak a megelőzésben. A veszélyhelyzetre külön kialakított takarítási, fertőtlenítési rendet minden lakónak és dolgozónak szigorúan be kellett/kell tartania. A szokásos rutin takarításon felül a fertőtlenítésre nagy hangsúlyt fektettünk, havonta az egész intézményben „nagytakarítás” történik. Kéz- és felületfertőtlenítő bőven rendelkezésre áll, gyakran szellőztetünk.

2021. január végén a covid-járvány az intézményt is elérte, 6 fő lakó kapta el a koronavírus, az intézmény teljes karantén alatt volt 3 hétig. Szerencsére egyik fertőzött lakó sem került olyan rossz egészségügyi állapotba, hogy kórházi kezelést igényeljen, illetve a hatékony védekezés eredményeképp nem történt újabb fertőzés.

A kormány első körben az egészségügyi, majd a szociális területen dolgozók, illetve ellátottak védőoltásáról gondoskodott, így 2021 februárjában, majd márciusában, illetve szeptemberében részesültünk oltásban a Fejér Megyei Oltóközpont segítségével.

Folyamatosan nyomon követjük az érvényben lévő covid miatti eljárásrendeket, ezek szabályozzák a benti életet, illetve az új ellátott felvételi követelményét. Jelenleg érvényben lévő eljárásrend alapján az intézménybe negatív gyorsteszt eredményével lehet beköltözni.

Komplex művészeti terápia

2021-es évben egyéni és csoportos foglalkozások tartása zajlott egyik munkatársunk (művészetterapeuta) vezetésével:

- Lakóink meditációkon, hangfürdőkön és kézműves és művészeti terápiás foglalkozásokon vettek részt.
- Tartottunk nepáli hangtálakkal, dobbal előadást.
- Művészeti terápiás foglalkozások során az évkörre hangolódunk, komolyzenét hallgattunk, majd relaxációt követően festettek, rajzoltak, agyagoztak, pasztell krétával színezték.

- Lakóinkkal felkészültünk az ünnepekre. Közös megünnepeljük minden lakó születésnapját. Ilyenkor az ünnepelelt süteményt kap, melyet lakótársaival együtt elfogyasztanak.
- Húsvét előtt locsolóverseket tanultunk, tojásokat festettek, közös megünnepeleltük húsvét ünnepele. Kézműves, művészeti foglalkozásokon vettek részt.
- Adventi lelki készülődés adventi koszorú készítésével kezdődött, majd advent vasárnapjain gyertyagyújtással.
- Karácsony előtt lakóink részt vettek a karácsonyfa feldíszítésében, helyiségek ünnepele dekorálásában, ételek előkészítésében. Karácsonyi ünnepele minden lakó és minden dolgozó részt vett.
- Szilvesztert is megünnepeleltük, előkészítettük az ételeket, majd verseket olvastunk, zenét hallgatunk.
- Különböző felajánlásoknak és az Élelmiszerbank támogatásának köszönhetően tudunk havonta egy két alkalommal közös főzni. Ez a legaktívabb közösségi program. Sok lakónk vesz részt a közös főzésben, igazi közösségi esemény, amikor együtt tevékenykednek, eközben nagy beszélgetések zajlanak, ami vidám hangulatban történik. Mindig gondoskodnak arról, hogy annak is tegyenek félre ételt, aki épp akkor nincs jelen.

Az intézményen belüli további szabadidős tevékenységről

Tavas beköszöntével megkezdődött a magas ágyások veteményezése, palántázása.

Újrahasznosított raklapokból készítettük az új komposztáló.

Évek óta egyik legkedveltebb programunk az odúk ellenőrzése.

Nyáron folyamatos a magas ágyások gondozása.

Egész éves program környezetünk szépítése.

Ősz beálltával, fagyasztó ládába kerülnek a zöldségek.

Télen gondoskodunk a madáretetésről. Idén az Erdőmentők Alapítványtól kaptuk a madáreleséget.

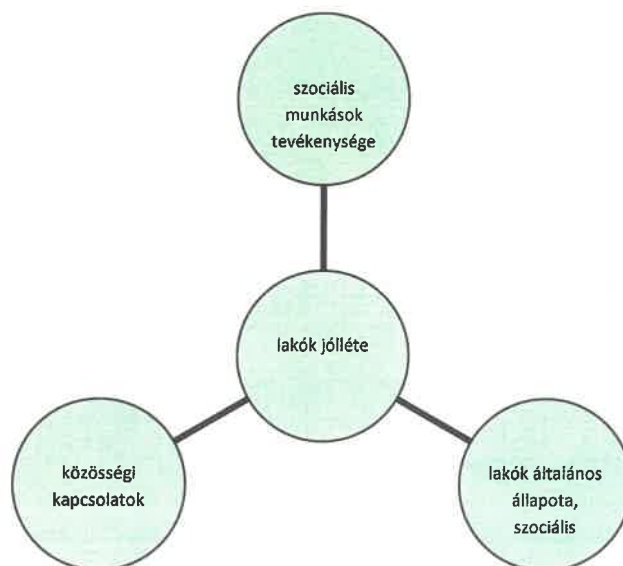
Minőségbiztosítás

Ahhoz, hogy adekvát módon tudjunk segíteni a hozzánk fordulóknak, mindenképpen meg kell ismernünk ezeknek az embereknek a nézőpontját, igényeit, szükségleteit; azt, hogy miként látják a világot és benne önmagukat; milyen készségeik, képességeik, milyen nehézségeik vannak. E skillek és hátrányok, személyes perspektívák leginkább természetesen a mindennapi párbeszéd során ismerhetők meg – ugyanakkor szükség van egy olyan platformra is, ahol lakóink akár anonim módon is vállalhatják gondolataikat. Ez a platform pedig a minőségbiztosítási rendszer, melynek során több lehetőség is használható a véleménykifejtésre. Intézményünkben évek óta rendszeresen tartunk lakógyűlést, van úgynevezett „panaszláda”, rendelkezünk különféle kérdőívekkel, valamint biztosított az egyéni igényfelvétel, mint opció is. Azért igen releváns e módszerek használata, mert ha megismertük ellátottaink igényeit, véleményét, képesek vagyunk korrigálni, bővíteni, módosítani a szociális szolgáltatást – ez pedig az elengedhetetlen fejlődés egyetlen útja.

A minőségbiztosítási rendszer két másik alappillére a szociális munkások állandó önfejlesztése, illetve az intézményi infrastruktúra fejlesztése is.

Előbbi állandó továbbképzéseken történő részvételben mutatkozik meg – ugyanakkor meg kell említeni a dolgozók burn-out szindrómájának kialakulását megelőző rekreációs lehetőségek meglétének fontosságát is (reményeink szerint, a korábbi évekkel ellentétben 2022-ben már lesz lehetőségünk efféle tevékenységre is). /1. számú ábra/

Utóbbi pedig a mindennapos állagóvásban, a szükséges javítások elvégzésében – de ugyanide tartozik a kreatív külső/belső dekoráció megléte is. Természetesen az intézményi külső- és belső környezet megóvása bizonyos fokú tanítás is, hiszen ellátottaink, a reménybeli elköltözésüket követően, új otthonukban egyedül kell, hogy megoldják ezeket a feladatokat (is).

1. számú ábra

A 2021. évre vonatkozóan 2021. december 27-én vezettünk kérdőívezést, mely lehetőséggel – legnagyobb örömünkre – a lakóközösség minden tagja élt. Az összesen huszonhárom főből (tizennégy férfi és kilenc nő) huszonhárom döntött úgy, hogy válaszol a feltett kérdésekre, azaz megbízik a szociális munkásokban annyira, hogy vállalja véleményét, időt szán a kitöltésre.

A minőségbiztosítási kérdőív első három kérdése az általános demográfiai adatokat térképezte fel: a válaszadók nemére, életkorára és iskolai végzettségére voltunk kíváncsiak. A felmérésben résztvevő ellátottak nem szerinti megoszlása a kitöltés pillanatában: tizennégy férfi és kilenc nő.

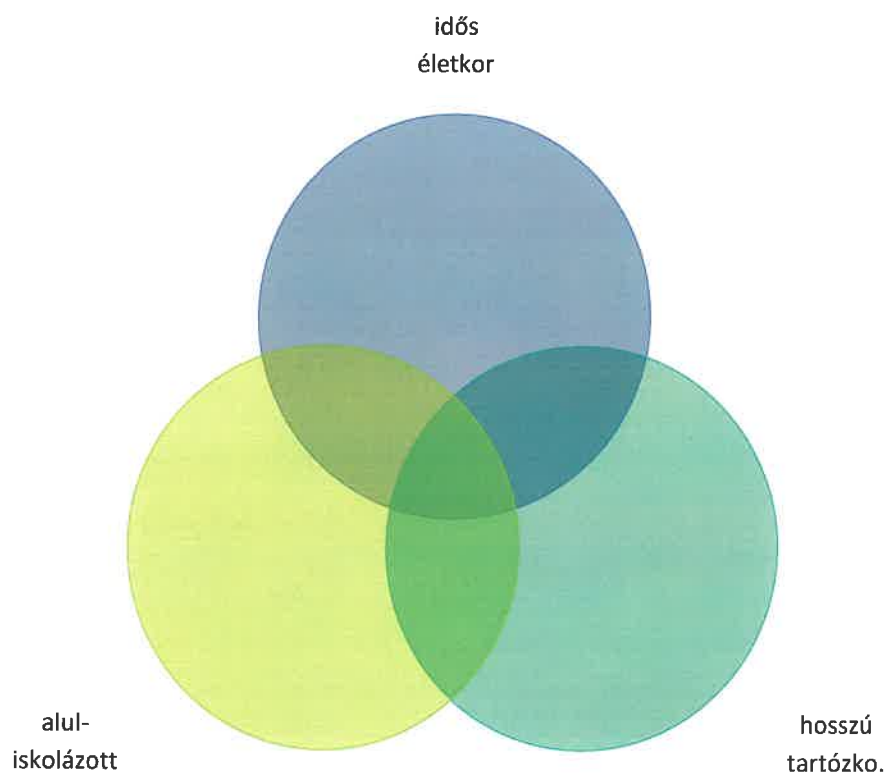
Életkor szerinti megoszlásuk a korábbi évekhez képest az idősebb kor felé tendál: a megkérdezettek közül tizennégy fő jelölte magát 56 éves kor felettinek – volt, aki jelezte azért, hogy „jövőre töltöm csak az ötvenhatot” -, hatan voltak 45 és 55 év közöttiek és csupán hárman jelölték a 36 és 45 év közötti életkort. Mindez arra mutat, hogy intézményünk lakóközössége az évek folyamán szépen lassan „előregedik”, ami sajnálatos, hiszen az Átmeneti Szállás csupán önálló és önellátó emberek fogadására képes, és az öregedéssel

sajnos együtt jár, hogy egyre több – és lakóink korábbi életviteléből adódóan – egyre súlyosabb betegség üti fel a fejét, ami már ebben a pillanatban is több ellátottunknak okoz mindennapos problémákat. Az idősödés a mindennapok során egyéb nehézségeket is okoz: például egyre több a lakók közti súrlódás, amit a napi munka mellett kezelniük szükséges, hiszen minél öregebb valaki, annál több berögződött szokása van, amit vagy nem képes, vagy egész egyszerűen már nem *akar* korrigálni. Mint ahogy egyik válaszolónk a kérdőív kitöltése közben meg is fogalmazta: „*Vannak (...) egyének, akik csak a saját érdekeiket nézik, nincsenek tisztelettel a többiekre. Egy-két ember visszaél a testi mozgásszervi nehézségeivel, (...)*”.

Iskolai végzettség tekintetében gyakorlatilag egyenlő eloszlás mutatható ki: öt fő rendelkezik 8 általános iskolai osztály alatti „végzettséggel”, nyolc fő végezte el az általános iskolai 8 osztályt; további öt fő rendelkezik valamilyen szakmával, amelyet szakmunkásképző iskolában vagy szakiskolában sajátított el; valamint öt fő járt szakközépiskolába vagy gimnáziumba. E besorolás mellett néhányan rendelkeznek még egyéb, ide nem sorolható végzettséggel (pl. OKJ vagy egyéb felnőttképzés) – ahogy ezt szóbeli beszámolójukból tudni lehet. Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy sajnos kevés ellátottunk rendelkezik a munkaerőpiaci reintegrációhoz szükséges iskolai végzettséggel, és ez igen nagy problémát okoz számukra az elhelyezkedésben. Sok esetben csak napi bejelentéssel tudnak munkát vállalni, amely sem elegendő rendszeres jövedelmet nem biztosít számukra, sem a nyugdíjuk szempontjából nem bizonyul elegendőnek.

A kérdőív negyedik kérdése – „*Mióta él a Szállón?*” – sajnos nem okozott különösebb meglepetést: a többség (tizennyolc fő) kisebb-nagyobb megszakításokkal már több, mint kettő éve él az intézményben, és csupán nyolc fő jelölte a „*kevesebb, mint egy éve*” válaszlehetőséget. Természetesen alapvetően az a cél, hogy minél kevesebb időt töltsön valaki az Átmeneti Szálláson (felvételtől, a jogszabályi előírásnak megfelelően egy évnél itt tartózkodásra ad engedélyt az intézményvezető, amely lejártakor további egy évvel meghosszabbítható), de sok esetben, különböző okokból ez egyáltalán nem megoldható. Ilyen ok például az adott személy tartós (állandó) munkaképtelensége egészségügyi helyzete és/vagy iskolázatlansága (- esetleg hiányzó munkamorálja-) miatt, de ugyanide sorolható a családnélküliség, a szociális biztonsági háló teljes hiánya, illetve ennek nem megfelelő volta (a rossz társaság tovább rontja az eleve is nehezített alaphelyzetet, és tapasztalataink szerint

általában nem munkavállalásra ösztönöz.) Mi, szociális munkások természetesen megtesszük, amit lehet a sikeres kigondozás érdekében, de sajnos esetben ez nem csupán rajtunk múlik; az ellátottnak együtt kell működni a szociális munkásokkal saját életminősége javításához. /Az életkor, az iskolázottság, az intézményben töltött idő korrelációját lásd a 2. számú ábrán./

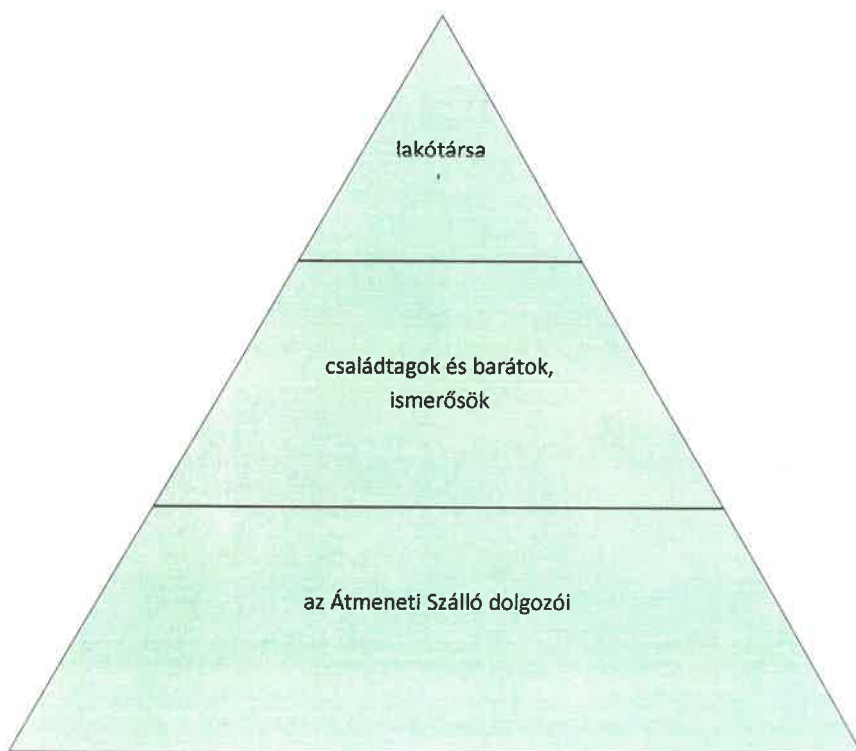

2. számú ábra

Ötödik és tizennyolcadik kérdésünkkel az intézmény épületének állagával való elégedettség szintjét mértük fel – örömmel vettük tudomásul, hogy a válaszadók nagy többsége (tizennyolc fő) az „*Igen, nagyon tetszik*” választ jelölte meg. Némi kritikát – „*Apró hiányosságoktól eltekintve megfelelő*” – négyen fogalmaztak meg; és csupán egy fő gondolja úgy, hogy „*még sok minden javításra szorul*”. Az általános tisztaságot megfelelőnek tartják (tizenkilenc „*igen*”) – de itt megjegyzendő, hogy lakóink a felelősek az intézmény rájuk eső részeinek tisztántartásával, és tapasztalataink szerint nem sok lakó érkezik olyan körülmények közül, ahol a patyolattisztaság az elvárt. Fontos, hogy ezzel nem csupán a tisztaság szeretét (és elvárását-elérését) tanítjuk ellátottainknak, hanem törekszünk egyfajta alapvető életminőség-célt nyújtani nekik.

A hatos- és a hetes-, valamint a tizennégyes és a tizenkilences kérdés az intézményben szociális munkát végző szakemberek munkáját, illetve az intézményi szabályrendszert veszi nagyító alá. Húsz fő válaszolt határozott „*igen*”-nel az „*az intézmény dolgozóitól megkapja az Ön számára szükséges segítséget?*”-, illetve az ezt követő „*az esetgazdája munkájával elégedett?*” kérdésekre. Ez igen pozitív visszajelzés számunkra, illetve egyfajta motivációt is nyújt a további munkavégzésre nézve. Persze voltak azért kicsit elégedetlenkedők is, ők a „*nem mindig*” választ jelölték meg (hatos kérdésnél kettő fő, hetes kérdésnél egy fő); valamint egy fő a „*nem tudom*” lehetőséget választotta. Ez érdekes, hiszen nem mindegy, hogy az elégedettségének szintjét nem ismeri, vagy válasza egyéb problémára utal (például alapos tájékoztatásunk ellenére nem ismeri az „*esetgazda*” kifejezést). A tizennégyes kérdésre – „*Ki segít megoldani problémáit?*” – szintén nagyobb részt pozitív visszajelzést kaptunk: tizennyolc fő válaszolta azt, hogy „*a Szálló dolgozói*”, öt fő a *barátait/rokonait* jelölte meg /3. számú ábra/. Ebben szintén van pozitívum, hiszen ebből látszik, hogy egyrészt van lakónk, aki nyíltan vállalja: az Átmeneti Szálláson él; másrészt pedig az, hogy meg is bízik annyira az adott személyben, hogy megosztja vele életét, gondjait. Idevehető a tizenhatos kérdés – „*Családja, barátai tudják, hogy az intézményben él?*”. Az erre adott igenlő válaszok száma (tizenkilenc személy) teljes mértékben megerősíti ezt. (Tapasztalataink alapján egyre többen gondolják úgy, hogy vállalhatják: az Átmenti Szálláson élnek – ez ma már nem számít stigmának.)

A jogviszony megkezdésekor megismert-, és a mindennapok során megélt intézményi szabályrendszert általánosságban egyébként nem tartják szigorúnak (tapasztalataink alapján legtöbbször a napi beléptetéskor használt alkoholszonda-használat-, valamint az ezzel alkalmanként együtt járó kitiltás miatt szoktak méltatlankodni). A – nyilván erősen tiltott - lopások problémájára azonban sokan hívták fel a figyelmet (tizenkettő válaszdónak már tűnt el tulajdona). Utóbbival sajnos csak tetten érés esetén tudunk érdemben foglalkozni – abban az esetben azonban azonnali jogviszony-megszüntetés követi a szabálysértést.

3. számú ábra

Az ezeket követő kérdések többsége lakóink jóllétét-, illetőleg közösségi kapcsolatait törekszik feltérképezni.

A nyolcas kérdésre – „*Jól érzi magát a lakóközösségben?*” – tizennyolcan válaszolták azt, hogy „igen”, csupán hárman azt, hogy „olykor”. Figyelemfelhívásra érdemes viszont az az egy-egy fő, akik a „néha igen”-t és a „nem”-et jelölték meg.

Mindenképpen oda kell figyelnünk rájuk, hiszen az intézményi lakóközösség akkor működik a legjobban, ha mindenki jól érzi magát benne, megtalálja saját helyét, szerepét, a közös élet örömeit, tudatában van saját fontosságának. Természetesen további kérdéseket is felvet válaszuk, hiszen nyilván nem mindegy, miért nem érzik jól magukat. Lehet ok az is, hogy épp nem találja a helyét valaki, de lehet az is, hogy épp „kirúgott kicsit a hámból”, és ezért figyelmeztetésben vagy kitiltásban részesült.

A kilences kérdés hasonló a nyolcashoz: „*Vannak barátai a Szálló lakói között?*”. A válaszadók hasonló reakciót nyújtottak, mint az ezt megelőző kérdésnél: tizennyolc fő válaszolt „igen”-nel, egy fő a „nem tudom” választ jelölte be, és négyen döntöttek úgy, hogy erre a kérdésre részükről egy határozott „nem” a válasz. Elgondolkodtató, hogy a többség bizalommal fordul a többiek felé, ugyanakkor többen is vannak, akik „tartják magukat”. Az intézményi közösségi élet szempontjából nyilván hatékonyabb lenne, ha a Szálló lakói barátokként tekintenének egymásra, de persze ilyesmit nem lehet erőltetni. A mi dolgunk annyi, hogy odafigyeljünk ezekre a nem baráti kapcsolatokra is, hiszen sok problémát okozhatnak, mint ahogy az a tizenötös kérdésre adott válaszokból is kiolvasható („*Volt már konfliktusa lakótársával?*”), melyre tíz stabil „igen”-t kaptunk, ami majdnem a fele lakóközösséget jelenti.

Érdekes dolog az igazságosság/igazságtalanság kérdése is – lásd húszas kérdés („*Érezte már úgy, hogy igazságtalanul bántak Önnel a Szállón?*”). Erre csupán öt „igen, előfordult” érkezett, ezzel szemben tizennégy „nem, soha”. Ketten nem tudtak dönteni, ketten bizonytalanok voltak a válaszban. Azért érdekes a kérdés, mert nyilván nem mindegy, hogy ki mit érez igazságtalanságnak. A mindennapok tapasztalatai alapján kijelenthető – szociális munkás szemmel -, hogy legtöbbször a korábban már említett kitiltást érzik lakóink igazságtalanságnak...

A tizenegyes és tizenhármas kérdés a közös programokra fektet hangsúlyt. A válaszok alapján szeretik ezeket lakóink – főként a hétvégi közös főzést. Ugyanakkor nyitottak intézményen kívüli közös programokon (színház-/mozi látogatás) való részvételre is.

Ide vág a jövőbeni kapcsolattartási szándékot firtató tizenkettes kérdés is: „*Ha elköltözik innen, tartani fogja valakivel a kapcsolatot a Szállóról?*”. Valamelyest segítő tevékenységünk hatékonyságát mutatja az erre adott válaszok négy kis csoportja. A legtöbb fő a „*lakókkal és dolgozókkal is*” opció mellett tette le a voksát, ami nagyon jó; négyen választották az „*igen, a Szálló dolgozóival*” lehetőséget. *Lakókkal* szeretnének kapcsolatban maradni ketten; és három fő nem tudott dönteni a kérdést illetően. Releváns ugyanakkor azt is megnézni, hogy ki milyen opciót választott jövőbeni elköltözési szándékát illetően: hatan mennének önálló *albérlet*be, négy fő adta be igénylését *önkormányzati bérlakás* iránt, ketten *élettársi kapcsolattal* szeretnék elrendezni a lakhatás kérdést – viszont van tizenegy fő, akik a „*nem tudom*” és a „*semmilyen tervem sincs*” választ jelölte be. Ez nagyon elszomorító, hiszen pont azon munkálkodunk, hogy az itt lakóknak legyenek távlati terveik, céljaik, akarják a munkaerőpiaci- és a társadalmi reintegrációt, ugyanakkor érthető is habozásuk, hiszen sok ellátottunk egyáltalán nincsen olyan pénzügyi helyzetben, általános- és/vagy egészségügyi állapotban, hogy önálló életet élhessen.

Az összefoglaló táblázatban *-gal jelölt személyek a kérdőív 21. pontjánál („Bármilyen észrevétel, panasz, ötlet, vélemény megosztható az alábbiakban”) éltek a lehetőséggel, és megfogalmazták saját véleményüket:

„*Vannak laza egyének, akik csak a saját érdekeiket nézik, nincsenek tisztelettel a többiekre. Egy-két ember visszaél a testi mozgásszervi nehézségeivel, de ha a mámor szele megcsapja, szinte meggyógyul!*”

„*Nem vagyok kibékülve a régebbi lakók önteltségével.*”

Egy fő csak ennyit fűzött hozzá a kérdőívhez: „Szívesen”

„*Minden megfelelő számomra. Semmilyen rossz tulajdonságot nem lehet mondani a Szállóról. Örülünk, hogy van ilyen lehetőség is, hogy a Szállón lehetünk.*”

ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT A KÉRDŐÍV RELEVÁNSABB ADATAIBÓL

NEM	ÉLETKOR	VÉGZETTSÉG	TARTÓZKODÁS IDEJE	POZITÍV VÁLASZ (8 eldöntendő kérdésből) /5- 9,11,13,18/	NEGATÍV VÁLASZ (8 eldöntendő kérdésből) /5- 9,11,13,18/	SEMLEGES VÁLASZ („nem tudom”) (8 eldöntendő kérdésből) /5- 9,11,13,18/
Férfi *	56 év feletti	szakközép/gimnázium	több, mint 2 éve	8	0	0
Nő *	56 év feletti	szakmunkásképző	egy évnél rövidebb ideje	5	2	1
Férfi *	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	több, mint 2 éve	8	0	0
Férfi *	56 év feletti	8 ált. isk. oszt. alatti	1 és 2 év közötti időtartama	7	1	0
Nő *	36-45 év között	szakmunkásképző	egy évnél rövidebb ideje	7	1	0
Férfi	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	egy évnél rövidebb ideje	8	0	0
Férfi	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	egy évnél rövidebb ideje	7	0	1
Férfi	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	több, mint 2 éve	7	1	0
Nő	36-45 év között	szakközép/gimnázium	egy évnél rövidebb ideje	8	0	0

Nő	36-45 év közötti	szakközép/gimnázium	egy évnél rövidebb ideje	5	3	0
Férfi	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	több, mint 2 éve	7	0	1
Nő	56 év feletti	8 ált. isk. oszt. alatti	több, mint 2 éve	4	2	2
Férfi	46-55 év közötti	szakközép/gimnázium	egy évnél rövidebb ideje	8	0	0
Nő	56 év feletti	8 ált. isk. oszt. alatti	egy évnél rövidebb ideje	8	0	0
Nő	46-55 év közötti	szakmunkásképző	több, mint 2 éve	7	1	0
Férfi	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	több, mint 2 éve	7	1	0
Férfi	46-55 év közötti	szakmunkásképző	több, mint 2 éve	7	1	0
Nő	56 év feletti	szakmunkásképző	egy évnél rövidebb ideje	7	0	1
Férfi	56 év feletti	szakmunkásképző	1 és 2 év közötti időtartama	2	1	5
Nő	56 év feletti	8 ált. isk. osztály	több, mint 2 éve	8	0	0
Férfi	46-55 év közötti	8 ált. isk. oszt. alatti	több, mint 2 éve	8	0	0
Férfi	46-55 év közötti	szakközép/gimnázium	1 és 2 év közötti időtartama	8	0	0
Férfi	46-55 év közötti	8 ált. isk. osztály	1 és 2 év közötti időtartama	8	0	0

Zárószó

A fogyasztói társadalomban betöltött helyünket jelentősen befolyásolja az, hogy milyen javakat birtokolunk: telefon, autó, lakás, ruházat. Akinek sok van, jól teljesít, akinek kevés van vagy épp semmije sincs, valamit biztosan rosszul csinál. És kinek lehetne kevesebbje annál, akinek lakhatása sincs? Talán annak, akinek sosem volt semmije... Mert bizony olyanok is vannak szép számmal, akik sosem éltek olyan lakásban, amit az otthonuknak tudhattak volna. Hajléktalannak lenni napjainkban stigma.

Pedig sok hajléktalan ember ugyanúgy éli mindennapjaikat, mint mások, ugyanúgy dolgozni járnak, tartják a kapcsolatot korábbi ismerőseikkel, a különbség mindössze annyi, hogy átmeneti szállón élnek. A hajléktalanok többsége ugyanis, ha nem is saját otthonában, de nem is az utcán lakik, megfelelő támogató háttérrel alkalmas lenne arra, hogy újra önmaga által fenntartott lakásban élhessen.

Tévútra vezet az a kérdés, hogy valójában ki tehet arról, ha valaki hajléktalanná válik, hiszen gyakran meglehetősen összetett folyamatról szó. Egymás – a társadalom vagy épp a rászoruló – kizárólagos hibáztatása biztosan nem segíti elő a változást.

Ahogy a hajléktalanság közvetlenül vagy áttételesen mindnyájunk életét érinti, mindnyájunk mindennapjaiban megjelenik, éppúgy nagyon fontos volna, hogy ne felejtjük el: a megoldásnak is közös társadalmi ügyünknek kell lennie.

Mór, 2022. január 25.

Narancsik Zsuzsa
intézményvezető

